

روز شمار جنگ

شنبه

۲۴ مرداد ۱۳۶۰

۱۴ شوال ۱۴۰۱

۱۵ اوت ۱۹۸۱

۳۳۱

در پی ابراز گلایه امام خمینی از رکود در جبهه‌های جنگ در جلسه شورای عالی دفاع* و تعهد اعضای شورا مبنی بر ارائه طرح‌های زمان‌بندی شده برای ایجاد تحرک بیشتر در جبهه‌ها و بیرون‌راندن دشمن از زمین‌های اشغالی ایران، صبح امروز جلسه دیگری در جماران تشکیل و در مورد عملیات‌های آینده نیروهای مسلح ایران و خارج کردن جبهه‌های جنگ از حالت رکود تصمیم‌گیری شد.

آقای هاشمی رفسنجانی در یادداشت‌های خود درباره این جلسه نوشته است: «صبح با [اعضای] شورای عالی دفاع و فرماندهان نظامی، خدمت امام قرار داشتیم که درباره آینده جنگ و تحرک جبهه‌ها تصمیم بگیریم. امام ابتدا از فرار [هواپیمای] فرند شیب و ناوچه پرسیدند. معلوم شد هواپیما برگشته و دو نفر خلبان مانده‌اند. امام دستور دادند که مراقبت بیشتر شود و افراد ناپاک تصفیه شوند که این‌گونه حوادث - که حیثیت ما را مخدوش می‌کند - پیش نیاید. در مورد جنگ فرمودند جبهه‌ها را متحرک کنند. تیمسار ظهیرنژاد فرمانده نیروی زمینی احتیاط بیش از حد نشان می‌داد و بیشتر تمایل به عدم حرکت‌های سریع داشت. اصولاً فرماندهان کلاسیک نظامی به شیوه‌های مطمئن‌تر و حساب‌شده‌تر تمایل دارند و سپاهیان به شیوه‌های انقلابی و سریع و ضربتی؛ ولی اکثریت خواهان حرکت سریع بودیم و ادامه وضع موجود را به صلاح نمی‌دانستیم. جنگ فرسایشی شده و دشمن انقلاب همین را می‌خواهد؛ هم برای ما و هم برای عراق. در خاتمه، تصمیم گرفته شد که به همین زودی، در دو جبهه کاری شود. زمان هم تعیین شد، باید تعقیب کنیم.»**^(۱)

* این جلسه، پنجشنبه ۲۲ مرداد ۱۳۶۰ در حضور امام خمینی در جماران تشکیل شد. (اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ نهم ۱۳۸۶، ص ۱۹۸)

** آقای هاشمی درباره جلسه دو روز گذشته نیز نوشته است: «با شورای عالی دفاع به خدمت امام رسیدیم. امام گله داشتند که سریعاً عمل نمی‌کنند و جبهه‌ها را راکد گذاشته‌اند. تیمسار [ولی‌الله] فلاحی گزارشی از وضع نیروهای مهاجم و جبهه‌ها و تدبیری برای حرکت در جنگ [ارائه] داد و بحث‌های زیادی [انجام] شد. قرار شد با شرکت فرمانده نیروی زمینی تیمسار ظهیرنژاد، روز شنبه، طرح‌های زمان‌بندی شده برای اخراج دشمن و تحرک جبهه‌ها در محضر امام تصویب شود و فرماندهانی که آمادگی عملی ندارند، کنار بروند.» (همان)

۳۳۲

نیروهای خودی با اجرای چند عملیات تلفات و خساراتی به یگان‌های ارتش عراق وارد کردند. نیروهای سپاه پاسداران دهلران در عملیاتی به داخل خاک عراق نفوذ کرده، چند دستگاه ماشین‌های راه‌سازی عراق را بین پاسگاه خزینه و چنار واقع در منطقه مقابل چیلات دهلران با دینامیت منفجر کردند. این نیروها یکی از جاده‌های این منطقه را نیز مین‌گذاری کردند که یک خودرو حامل نیروهای عراقی و یک تانکر همراه آنان بر اثر انفجار مین منهدم شد و تعدادی نظامی عراقی کشته شدند.^(۲)

نیروهای خودی در دو اقدام جداگانه دیگر نیز با به‌کارگیری آتش توپ و ادوات نظامی در جبهه‌ها، خساراتی به نیروهای عراقی وارد کردند. در اولین اقدام، بر اثر آتش خمپاره‌اندازهای نیروهای سپاه پاسداران گیلان‌غرب در جبهه روزین، ۲ سنگر گروهی، یک سنگر تک‌تیرانداز و یک انبار مهمات عراق منهدم شد.^(۳)

در اقدام بعدی، بر اثر آتش توپ‌های ۱۵۵ میلی‌متری خودی روی مواضع ارتش عراق در سمت چپ پاسگاه هلاله در میمک، ۲ توپ ۷۵ میلی‌متری نیروهای عراقی منهدم شد و حدود ۱۵ نفر از آنان کشته یا زخمی شدند.^(۴)

۳۳۳

در حمله پیشمرگان اتحادیه میهنی کردستان عراق به محل تجمع نیروهای عراقی در استان سلیمانیه عراق و بر اثر مین‌گذاری نیروهای این اتحادیه در جاده سیدصادق، تعدادی از عراقی‌ها کشته یا زخمی شدند. از پیشمرگان نیز ۴ نفر شهید و ۸ نفر زخمی شدند. به گزارش ستاد مشترک ارتش، بر اثر برخورد یک خودرو فرماندهی عراقی با تعدادی مین ضدتانک که پیشمرگان مسلمان کرد در مسیر جاده سیدصادق عراق کار گذاشته بودند، همه سرنشینان این خودرو کشته یا زخمی شدند.^(۵)

همچنین اتحادیه میهنی کردستان عراق با صدور اطلاعیه‌ای - که خبرگزاری پارس آن را منتشر کرد - اعلام کرد که در ۱۰ روز گذشته، نیروهای این اتحادیه چندین بار به محل تجمع نیروهای عراقی در محله شیخ‌عباس، قادرآباد و جاده ابراهیم پاشای شهر سلیمانیه عراق و روستاهای کانی‌بردین، ولوبلاغ، قازان و کانی‌پان در اطراف این شهر حمله کرده، با استفاده از آر.پی.جی. ۷، توپ و سلاح سبک، ۳۱ نفر از نیروهای ارتش عراق را از بین برده‌اند.

نیروهای این اتحادیه در نبرد دیگری در شهر قره‌داغ، با ایجاد کمین در مسیر نیروهای عراقی و درگیری با آنان، ۲ خودرو آنان را منهدم کردند و تعدادی از آنها را به هلاکت رساندند.

در این عملیات، ۴ نفر از نیروهای اتحادیه میهنی کردستان عراق شهید و ۸ نفر مجروح شدند.^(۶)

۳۳۴

کمک‌ها و هدایای نقدی و غیرنقدی مردم، کارمندان اداره‌ها و نهادهای خصوصی و دولتی به جبهه‌ها همچنان ادامه دارد. بنیاد امور جنگ‌زدگان با انتشار اطلاعیه‌ای بخشی از این کمک‌ها را چنین اعلام کرد: «ازسوی جهاد سازندگی نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران ضمن اهدای چندین کلام‌الله مجید، مفاتیح‌الجنان و رساله امام خمینی به رزمندگان اسلام در جبهه‌ها، مقادیر معتناهی مواد غذایی، دارویی، وسایل مختلف آشپزخانه، موتورسیکلت، موتور، آمبولانس، کلمن، یخدان به انضمام مبلغ ۷۰۰,۰۰۰ ریال به ایلام، آبادان و کرمانشاه ارسال شده [است]. ضمناً یک کامیون حامل نان لواش، لباس، کلمن به ایلام و یک کامیون لوازم آشپزخانه به پایگاه امیدیه و یک تریلر کانتینردار، چادر نظامی، چای، میز و صندلی به آبادان فرستاده [شده] است.»

در ادامه این اطلاعیه اضافه شده است: «پرسنل نیروی هوایی نقش فعالی در خدمت به جنگ‌زدگان مخصوصاً در منطقه ایلام داشته‌اند. ضمناً کارکنان اداره کشاورزی شهرستان سلمان مبلغ ۲۷,۷۵۰ ریال به حساب مخصوص جنگ‌زدگان واریز کردند.

ضمناً ازسوی مردم قزوین، ۶ کامیون حامل میوه، ابزار مکانیکی، پمپ آب، وسایل آشپزخانه، اجاق گاز و کپسول به پادگان ابوذر و سوسنگرد ارسال شده است.»^(۷)

انجمن اسلامی کارکنان بانک ملی ایران شعبه بازار تهران هم اعلام کرد: «از ابتدای جنگ تحمیلی عراق با ایران، این انجمن بنا به وظیفه شرعی خود

ارسال محموله‌های کمک‌های مردمی به جبهه‌های جنگ

حدود ۴۰ کامیون و تریلر اجناس گوناگون به همراه یک نفر به نمایندگی از انجمن به جبهه‌ها فرستاد. همچنین حدود ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار ریال پول نقد (حاصل فروش طلا) و مبلغ ۴۰ میلیون تومان چک به حساب‌های هلال‌احمر، نخست‌وزیری، ریاست جمهوری و... واریز شد.^(۸)

۳۳۵

به گزارش روزنامه *اطلاعات*، یک مجله مصری به نام *روز الیوسف* مطلبی درباره مجبورکردن کارگران مصری شاغل در عراق به شرکت در جنگ علیه ایران و توسعه قراردادهای تسلیحاتی دو کشور به‌ویژه پس از آغاز جنگ ایران و عراق، درج کرده است. در بخشی از این مطلب آمده است: «مقامات عراقی هزاران کارگر مصری را مجبور به پیوستن به نیروهای مسلح عراق جهت شرکت در جنگ علیه ایران کردند.

براساس اطلاعات رسیده از منابع موثق، رژیم عراق با کارخانجات صنایع نظامی عربی مصر قرارداد خرید تولیدات صنایع نظامی را به امضا رسانده و اینک، این کارخانجات تمام تولیدات خود [اعم] از قطعات یدکی و ذخیره نظامی و اسلحه [هایشان] را به ارتش عراق تحویل می‌دهند. این کارخانجات پس از انعقاد قرارداد کمپ دیوید، عملاً هیچ تولیدی نداشتند، زیرا کشورهای مصر، پادشاهی عربستان سعودی و قطر، سهام‌داران این کارخانجات بودند و پس از قرارداد کمپ دیوید، کشورهای عربستان و قطر قراردادهای خود را با مصر لغو کرده‌اند.

پس از برقراری صلح میان رژیم مصر و اسرائیل، این کارخانجات دیگر تولیدی نداشتند و در آستانه ورشکستگی بودند که عراق با پرداخت میلیون‌ها دلار، کارخانجات را فعال کرد.

در ادامه این گزارش آمده است: «از یک ماه پیش، هیئتی مرکب از کارشناسان وزارت راه و ترابری عراق به مصر رفته و ۵۰ هزار راننده و مکانیک مصری را استخدام کرده‌اند. آنها لیستی از افراد مصری همراه داشتند و مکلف بودند به هر صورت که باشد آنها را استخدام نمایند و این افراد احتمالاً مزدورانی هستند که بعد از طی آموزش‌های نظامی، در جنگ علیه ایران از آنها استفاده خواهد شد.»

براساس این گزارش، مجله *روز الیوسف* به نقل از معاون نخست‌وزیر عراق اعلام کرده است که هزاران کارگر مصری مقیم عراق با نیروهای مشترک ارتش عراق علیه ایران وارد جنگ شده‌اند.^(۹)

۳۳۶

در عملیات‌های کمین افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی در شمال غرب کشور، ۵ نفر شهید، ۵ نفر مجروح و چند نفر نیز اسیر شدند.

افراد ضدانقلاب امروز اتومبیل حامل نیروهای جهاد سازندگی را که از کامیاران عازم

کرمانشاه بود، در حوالی کامیاران، با آر.پی.جی ۷ هدف قرار دادند. در این حادثه، یکی از نیروهای جهاد به نام پژوهنده به شهادت رسید.^(۱۰)

در همین محور، افراد مسلح غیرقانونی در اقدام دیگری به یک جیب لندرور شرکت مخابرات حمله کردند و یک نفر را به شهادت رسانده و چند تن دیگر را اسیر کردند.^(۱۱)

در گردنه آویز کامیاران نیز افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی اتومبیل حامل غذای نیروهای سپاه پاسداران را با خمپاره هدف قرار دادند که بر اثر آن، ۳ پاسدار به شهادت رسیدند و ۵ نفر مجروح شدند.^(۱۲)

۳۳۷

افراد حزب دمکرات کردستان به ارتفاع ۲۶۰۰ منطقه پاهو که ۳۲ نفر از افراد بومی بسیج از آنجا محافظت می‌کردند حمله و این ارتفاع را تصرف کردند، اما نیروهای خودی بی‌درنگ در یک ضدحمله که محمدابراهیم همت فرمانده سپاه پاهو نیز در آن شرکت داشت، این ارتفاع را بار دیگر تصرف کردند. در این حمله ۲ نفر از مهاجمان کشته و ۲ نفر مجروح شدند. از نیروهای سپاه پاهو نیز ۲ نفر زخمی شدند و یکی از افراد بومی بسیج اسیر شد.^(۱۳) در گزارش دیگری از این درگیری اعلام شده است که ۳ نفر از نیروهای خودی زخمی و ۵ نفر از افراد بومی بسیج نیز مفقودالاثر شده‌اند.^(۱۴)

۳۳۸

یک تیم ترور وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران در محله آقازمان شهر سنندج، با مسلسل یوزی به‌سوی روحانی مسجد محل تیراندازی و وی را ترور کردند.^(۱۵) در جریان این تیراندازی، ملاصالح خسروی روحانی این مسجد و فرزندش محمد خسروی که از اعضای پیشمرگان مسلمان کرد بودند، به شهادت رسیدند و ۳ نفر دیگر؛ از جمله فرزند دیگر ملاصالح و یک کارمند سازمان اوقاف مجروح شدند. افراد ضارب نیز گریختند.^(۱۶) پس از این حادثه، رادیو صدای کردستان وابسته به حزب دمکرات کردستان ایران، مسئولیت این ترور را به عهده گرفت.^(۱۷)

۳۳۹

در درگیری میان عناصر حزب دمکرات کردستان و نیروهای سپاه در مهاباد، دو طرف متحمل تلفاتی شدند. همچنین در اقدامی بی‌سابقه یکی از افراد ضدانقلاب ترور شد. حمله افراد مسلح غیرقانونی به مقر پیشمرگان مسلمان کرد در سقز نیز تلفات و خساراتی نداشت. امروز در چند نقطه از شهر مهاباد؛ از جمله در محل ساختمان هلال‌احمر و مقر سپاه

پاسداران در مرکز صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، افراد حزب دمکرات کردستان و نیروهای سپاه با یکدیگر درگیر شدند. در این درگیری‌ها که بین ساعت ۱۹ تا ۲۰:۳۰ رخ داد، یکی از نیروهای سپاه به نام رسول ملکی اعزامی از شبستر به شهادت رسید و ۳ نفر دیگر مجروح شدند. از مهاجمان نیز ۳ نفر کشته یا زخمی شدند.^(۱۸)

در ساعت ۱۱:۳۰ نیز در میدان آرد این شهر، در اقدامی بی‌سابقه، یکی از افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی ترور و پس از آن اطلاعیه‌ای با امضای "سازمان وحدت اسلامی" پخش شد. در این اطلاعیه، رهبران حزب دمکرات کردستان (قاسملو) و خبات (عزالدین حسینی) محکوم شده بودند.^(۱۹)

در سقز نیز مقر پیشمرگان مسلمان کرد هدف حمله افراد مسلح ضدانقلاب قرار گرفت که با آتش متقابل نیروهای سپاه و پیشمرگان، مهاجمان متواری شدند. در این حمله آسیبی به افراد و مقر پیشمرگان وارد نشد.^(۲۰)

۳۴۰

امروز ۷ روستای بخش سروآباد مریوان، یک روستا در شرق جاده میاندوآب - بوکان و چند روستای اطراف سردشت پاک‌سازی شد و طی آن تعدادی از افراد گروه‌های مسلح معارض کشته و ۹ نفر دستگیر شدند. همچنین در درگیری میان نیروهای خودی و افراد ضدانقلاب در جنوب غربی سنندج، ۵ نفر از مهاجمان کشته شدند. در درگیری در میاندوآب نیز افراد مسلح حین فرار، علوفه روستائیان را آتش زدند.

نیروهای مشترک سپاه پاسداران مریوان با همکاری پیشمرگان مسلمان کرد، روستاهای تازه‌آباد، احمدآباد، محمودآباد، درود و ترخان‌آباد و ۲ روستای بخش سروآباد در جنوب شرقی شهرستان مریوان را پاک‌سازی کردند.^(۲۱)

در این عملیات که حدود ۲۴ ساعت به‌طور متوالی طول کشید، پایگاه‌های گروه‌های کومه‌له، رستگاری و حزب دمکرات در این روستاها؛ به‌ویژه در بخش مرکزی سروآباد، سقوط کرد و افراد این گروه‌ها ضمن متحمل شدن تلفات بسیاری متواری شدند.^(۲۲)

در عملیات پاک‌سازی روستای اوزون قشلاق کوچه‌لو در ۱۰ کیلومتری شرق جاده میاندوآب - بوکان و چند روستای اطراف سردشت نیز ۱۰ نفر از نیروهای گروه‌های مسلح غیرقانونی که با یک مینی‌بوس در حال فرار بودند، کشته و ۹ نفر دیگر دستگیر شدند.^(۲۳)

همچنین در درگیری بین نیروهای خودی متشکل از نیروهای سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد با افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی در روستای کیلانه در جنوب شرقی سنندج، بر اثر آتش نیروهای خودی ۵ نفر از این افراد کشته شدند.^(۲۴)

در درگیری دیگری بین نیروهای سپاه پاسداران و ارتش با افراد مسلح ضدانقلاب در

تپه‌های ساری قمیش و سوگلی تپه شهرستان میاندوآب نیز تلفاتی به مهاجمان وارد شد و این افراد حین فرار، ۳۷ هزار بند یونجه متعلق به روستائیان سوگلی تپه را آتش زدند. در این عملیات به نیروهای خودی آسیبی نرسید.^(۲۵)

۳۴۱

عناصر مسلح ضدانقلاب در جاده میاندوآب - سنندج، با بستن جاده برای مسافران مزاحمت ایجاد کردند، در قله‌های اطراف سنندج آتش افروختند و در اطراف مقر سپاه سنندج با نیروهای سپاه درگیر شدند. امروز همچنین ۳ نفر از افراد وابسته به حزب دمکرات در پناه تسلیم نیروهای خودی شدند.

تعدادی از افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی ضمن بستن جاده میاندوآب - صائین‌دژ در نزدیکی روستای کشاورز از توابع میاندوآب، خودروهای عبوری از این جاده را متوقف و برای مسافران مزاحمت ایجاد کردند که با حضور نیروهای ژاندارمری در محل، این افراد متواری شدند.

نیروهای خودی پس از آزادسازی جاده، ۲ اتومبیلی را که قبلاً مهاجمان سرقت کرده بودند به صاحبانشان برگرداندند. در این عملیات به کسی آسیب نرسید.^(۲۶)

در اقدامی دیگر، افراد وابسته به حزب دمکرات کردستان در آستانه سالگرد تأسیس حزب،* اقدام به افروختن آتش در قله‌های اطراف سنندج کردند. هم‌زمان با این آتش‌افروزی، چند درگیری در اطراف مقر سپاه سنندج و یکی دیگر از مقرهای سپاه پاسداران واقع در محله حاجی‌آباد در اطراف سنندج رخ داد که با تیراندازی متقابل نیروهای سپاه، مهاجمان متواری شدند.^(۲۷)

امروز همچنین ۲ نفر از افراد حزب دمکرات کردستان خود را به سپاه پاسداران در منطقه نوسود در شمال پناه معرفی و امان‌نامه دریافت کردند. یکی دیگر از افراد این حزب نیز خود را به نیروهای سپاه پاسداران باینگان در جنوب غربی پناه معرفی و با تحویل یک اسلحه و فشنگ‌های مربوط به آن، امان‌نامه دریافت کرد.^(۲۸)

۳۴۲

سوءقصد به رئیس دیوان‌عالی کشور امروز ناکام ماند و در سایر ترورها و اقدامات افراد ضدانقلاب در تهران، ۲ نفر مجروح شدند. شماری از مهاجمان نیز با تلاش مأموران و مردم دستگیر شدند.

امروز، دو موتورسوار مسلح به‌قصد ترور آیت‌الله سید عبدالکریم موسوی اردبیلی رئیس دیوان‌عالی کشور، یک نارنجک جنگی به‌سمت منزل وی پرتاب کردند که این نارنجک عمل

* تاریخ تأسیس حزب دمکرات ۲۵ مرداد ۱۳۲۴ است.

نکرد. مهاجمان بلافاصله به سوی مأموران مستقر در این محل تیراندازی کردند که با تیراندازی متقابل آنها ناچار به فرار شدند، ولی مأموران به تعقیب آنان پرداختند و با کمک مردم یکی از مهاجمان دستگیر و خلع سلاح شد. این حادثه خسارت جانی و مالی نداشت.^(۲۹)

سرنشینان یک اتومبیل بی.ام.و. نیز یک پاسدار را در خیابان محمودیه تهران هدف حمله قرار دادند و متواری شدند. در این حادثه این پاسدار مجروح شد.^(۳۰)

دو حادثه مشابه دیگر نیز در تهران رخ داد که در یکی از آنها سرنشینان یک اتومبیل با استفاده از اسلحه ۳ و نارنجک به طرف نیروهای کمیته منطقه ۲ تهران حمله کردند که این اقدام به مجروح شدن یک نفر انجامید. در این حادثه یک موتورسیکلت نیز آتش گرفت.^(۳۱)

در اقدام دیگری، سرنشینان مسلح یک خودرو، راننده یک واحد گشتی کمیته انقلاب اسلامی را ترور و سپس به سمت مقر کمیته منطقه ۷ تهران تیراندازی کردند و متواری شدند. نیروهای کمیته با تعقیب مهاجمان، این خودرو را متوقف و سرنشینان آن را دستگیر کردند.^(۳۲)

علاوه بر این اقدامات، چند تن از نیروهای وابسته به سازمان مجاهدین خلق به ساختمان ستاد ۵ کمیته انقلاب اسلامی منطقه ۱۲ تهران حمله کردند که با تیراندازی متقابل نیروهای کمیته، مهاجمان با برجا گذاشتن یک اسلحه ۳ متواری شدند.^(۳۳)

در حادثه‌ای دیگر سرنشینان یک اتومبیل لندرو در خیابان ۴۵ متری رسالت، ۲ مأمور شهربانی که حفاظت پمپ بنزین منطقه را بر عهده داشتند خلع سلاح کردند. در این حادثه ۲ اسلحه و یک بی‌سیم به دست این افراد افتاد.^(۳۴)

امروز همچنین ۳ تن از فعالان سازمان مجاهدین خلق که تعدادی بمب دست‌ساز به همراه داشتند، با همکاری فعال مردم و تلاش نیروهای بسیج سپاه پاسداران در خیابان‌های هاشمی و آریاشهر تهران دستگیر شدند. از این افراد مقدار فراوانی چاشنی انفجاری، مواد مخدر و یک دوربین قوی متعلق به یک نفر بر ارتشی که قادر به شناسایی مسافت‌های دور است، به دست آمد.^(۳۵)

۳۴۳

در ترورهای انجام شده به دست افراد ضدانقلاب در ۴ شهر شمالی کشور، ۸ نفر به شهادت رسیدند و ۷ تن مجروح شدند. ۳ تن از ضاربان نیز دستگیر شدند.

افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ۵ نفر از نیروهای بسیج را که از جبهه‌های جنگ عازم شمال کشور بودند، در ۳ کیلومتری آمل (جاده هراز) به گلوله بستند که بر اثر اصابت گلوله، یکی از آنان به نام علی سلیمانی به شهادت رسید* و ۴ نفر دیگر مجروح شدند.^(۳۶)

* خبرگزاری پارس نام شهید را احمد سقفی اعلام کرد. (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۳۲، ساری - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵)

در اقدامی دیگر، افراد گروه‌های مسلح ضدانقلاب با مسلسل به‌سوی چند نفر از نیروهای سپاه و جهاد سازندگی شهر آمل تیراندازی کردند که در این حادثه رضا طاهری به شهادت رسید و ۲ پاسدار مجروح شدند.^(۳۷)

در بابل نیز ۲ تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق، حجت‌الاسلام توحیدی یکی از روحانیون این شهر را در خیابان دکتر علی شریعتی هنگام سبقت گرفتن از اتومبیل حامل وی با مسلسل هدف قرار داده و به شهادت رساندند و سپس متواری شدند.^(۳۸) به مناسبت شهادت این روحانی بازار بابل تعطیل شد.^(۳۹)

در همین شهر، یک عضو بسیج سپاه پاسداران به نام وحید بابایی با چند نفر دیگر در حال گشت‌زنی شبانه بود که در محدوده خیابان هفت تن بابل با شلیک گلوله کلت یکی از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق به شهادت رسید. ضارب با همکاری مردم دستگیر و به نیروهای سپاه پاسداران تحویل داده شد.^(۴۰)

در ساری نیز یکی از افراد فعال سازمان مجاهدین خلق پس از شناسایی و تعقیب ازجانب نیروهای سپاه پاسداران به سمت آنان تیراندازی کرد که بر اثر اصابت گلوله، یکی از اعضای سپاه ساری به نام عبدالعظیم خیرآبادی به شهادت رسید. ضارب با کمک مردم دستگیر و به نیروهای سپاه پاسداران تحویل داده شد.

در حادثه دیگری در همین شهر، ۲ نفر از نیروهای سپاه پاسداران در خیابان فرهنگ هدف حمله افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق قرار گرفتند که یکی از آنان به شهادت رسید و دیگری مجروح شد. پس از این سوءقصد، یکی از مهاجمان متواری و دیگری با تلاش نیروهای سپاه پاسداران شهر دستگیر شد.^(۴۱)

در شهرستان رودسر نیز ۲ نفر از افراد متعهد شهر هدف حمله افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق قرار گرفتند و به شهادت رسیدند.^(۴۲)

۳۴۴

در اقدامات امروز افراد ضدانقلاب شامل پرتاب نارنجک و بمب دست‌ساز، بمب‌گذاری و درگیری در شهرهای بروجرد، زنجان، گرگان، مازندران و قوچان، ۲ پاسدار به شهادت رسیدند، ۸ نفر مجروح شدند و خساراتی نیز به بار آمد. علاوه‌براین، ۲ بمب هم در بروجرد خنثی شد.

یکی از افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی، یک نارنجک به‌سوی ساختمان روابط عمومی سپاه پاسداران بروجرد پرتاب کرد که بر اثر انفجار آن ۶ پاسدار و یک روحانی مجروح شدند.^(۴۳)

در همین شهر، ۲ بمب دست‌ساز و آتش‌زا زیر ماشین فرماندار بروجرد کار گذاشته شده بود که توسط معاون فرمانداری کشف و با تلاش مأموران شهربانی خنثی شد.^(۴۴)

در زنجان هم در درگیری بین نیروهای سپاه پاسداران و ۲ تن از اعضای گروه فرقان* یکی از اعضای این گروه کشته و دیگری دستگیر شد. همچنین ۲ نفر از پاسداران که برای دستگیری این افراد از تهران اعزام شده بودند، به شهادت رسیدند.^(۴۵)

در گرگان هم ۲ تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با نیروهای گشت سپاه پاسداران درگیر شدند که یکی از آنان بر اثر انفجار یک بمب دست‌ساز که قصد پرتاب آن را داشت، کشته و دیگری مجروح شد. در این درگیری یک پاسدار نیز مجروح شد. از این افراد یک اسلحه یوزی با دو خشاب پر، یک کلت و یک بمب دست‌ساز به دست آمد.^(۴۶)

در کردکوی مازندران هم یکی از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق یک بمب دست‌ساز به‌سوی منزل سرپرست نهضت سوادآموزی پرتاب کرد که بر اثر انفجار آن خسارات مالی کمی به بار آمد. نیروهای سپاه پاسداران عامل انفجار را چند ساعت بعد درحالی‌که با لباس فرم بسیج قصد فرار از منطقه را داشت، در روستای سالی‌کنده این شهرستان دستگیر کردند.^(۴۷)

در همین شهرستان، چند تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق چند بمب دست‌ساز به ساختمان کمیته امداد امام خمینی پرتاب کردند که بر اثر انفجار آنها، شیشه‌های ساختمان شکست و به وسایل موجود در آن خساراتی وارد شد. مهاجمان نیز متواری شدند.^(۴۸)

در قوچان نیز دو موتورسوار یک بمب دست‌ساز به‌سوی منزل یکی از افراد متعهد شهر پرتاب کردند و درحالی‌که قصد فرار از محل را داشتند، هدف حمله نیروهای سپاه قرار گرفتند. در این حادثه، یکی از تروریست‌ها مجروح و سپس دستگیر شد و نفر دوم باینکه بر اثر اصابت گلوله زخمی شده بود، گریخت.^(۴۹)

۳۴۵

امروز چند خانه تیمی در شهرهای گرگان، رامهرمز و تبریز کشف شد و شماری از عناصر وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و پیکار در ۶ شهر دستگیر شدند. همچنین یکی از اعضای سازمان چریک‌های فدایی خلق اکثریت به سپاه پاسداران لنگرود مراجعه کرد و تعدادی سلاح و مقادیری مهمات تحویل داد.

با تلاش نیروهای سپاه و همکاری مردم ۲ خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق در

* فرقان ازجمله گروه‌هایی بود که چند سال قبل از پیروزی انقلاب تشکیل شد و در طول حیات یک‌ساله‌اش پس از انقلاب، چند تن از شخصیت‌های مهم انقلاب ازجمله آیت‌الله مطهری، آیت‌الله قاضی طباطبایی، آیت‌الله مفتاح، آیت‌الله هاشمی رفسنجانی، سپهبد قرنی، حاج مهدی عراقی و فرزندش حسام را ترور کرد. توضیح بیشتر درمورد زمان تشکیل این گروه، گرایش‌ها و تفکرات حاکم بر آن در ضمیمه گزارش آمده است.

گروگان شناسایی و ۱۲ نفر از اعضای این سازمان دستگیر شدند. در پیگیری‌های بعدی نیز ۱۹ نفر دیگر شناسایی و دستگیر شدند. علاوه بر این، یکی از افراد شاخه‌های نظامی سازمان که یک مسلسل یوزی با ۲ خشاب پر و یک بمب دست‌ساز به همراه داشت، در این شهر شناسایی گردید و درحالی‌که سعی داشت از دست نیروهای سپاه فرار کند، زخمی و دستگیر شد. با پیگیری‌های بعدی، یکی از افراد این شاخه نیز که یک اسلحه کمری و ۲۲ فشنگ آن را همراه داشت، شناسایی و دستگیر شد همچنین فرد دیگری از اعضای این سازمان حین شناسایی ساختمان یکی از نهادهای انقلاب شناسایی و هنگام فرار دستگیر شد.^(۵۰)

در شهرستان رشت نیز ۱۴ نفر از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق در ۳ عملیات جداگانه دستگیر شدند. ۱۰ نفر از این افراد هنگام بمب‌گذاری، ترور و تخریب در نقاط گوناگون شهر و ۳ نفر در خیابان‌های امام خمینی و دکتر شریعتی شناسایی و دستگیر شدند. همچنین یکی از افراد مهم سازمان پس از شناسایی از جانب نیروهای سپاه، از بندر انزلی تا رشت تحت کنترل و تعقیب قرار گرفت، اما در کوچه سینما سعدی خیابان امام خمینی رشت متوجه تعقیب نیروهای سپاه شد و اقدام به تیراندازی کرد که نیروهای خودی با بستن راه‌های فرار، وی را دستگیر کردند. در این درگیری یک پاسدار مجروح شد.^(۵۱)

یکی از رهبران سازمان مجاهدین خلق در اراک که مسئولیت رهبری همه درگیری‌های سطح شهر را بر عهده داشت و در اوایل پیروزی انقلاب اسلامی با نفوذ در کمیته این شهر تعدادی سلاح سرقت کرده بود و از مدت‌ها قبل نیز متواری بود، با همکاری مردم و تلاش پاسداران کمیته انقلاب اسلامی شهر دستگیر شد.^(۵۲)

در شهرستان رامهرمز هم چند منزل مشکوک با همکاری مردم و اطلاع‌رسانی آنان شناسایی و کشف شد و ۷ تن از افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق دستگیر شدند. از این افراد تعداد فراوانی مدارک و اسناد مربوط به سازمان با رمزهای عملیاتی به دست آمد.^(۵۳) همچنین یکی از اعضای اصلی سازمان مجاهدین خلق در جهرم که مدت‌ها تحت تعقیب بود، با تلاش نیروهای سپاه دستگیر شد.^(۵۴)

علاوه بر این موارد، در طول چند روز گذشته، با همکاری گسترده مردم چند خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق و پیکار در تبریز کشف شد و بیش از ۱۱۰ نفر از افراد وابسته به این دو گروه دستگیر شدند. از این عده، ۱۰۰ نفر از اعضا و هواداران سازمان مجاهدین خلق و ۱۰ نفر از آنان عضو سازمان پیکار هستند. همچنین ۳ نفر از اعضای اصلی سازمان که مسئولیت اداره امور مالی، بخش نظامی و تدارکاتی سازمان در استان آذربایجان شرقی را بر عهده داشتند، دستگیر شدند.^(۵۵)

در پی این اقدام، دادسرای انقلاب تبریز با انتشار اطلاعیه‌ای در این باره اعلام کرد: در یکی از خانه‌های تیمی مدارک مربوط به ترور آقای سید حسین موسوی تبریزی رئیس دادگاه انقلاب اسلامی آذربایجان شرقی که قرار بود ۲۴ ساعت بعد انجام شود، به دست آمد.^(۵۶)

امروز همچنین یکی از اعضای سازمان چریک‌های فدایی خلق اکثریت با مراجعه به سپاه پاسداران لنگرود تعدادی سلاح و جنگ‌افزار و مقداری مهمات را که در اختیار این گروه بود، به آنها تحویل داد. به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران لنگرود، اقلام تحویل داده‌شده به این شرح است: ۸ قبضه اسلحه ژ ۳ با ۱۷۴۲ فشنگ، ۷ قبضه اسلحه کمری، ۲۲ جعبه خشاب پر و ۴۸ خشاب خالی، ۳ نارنجک جنگی، ۱۰۰ عدد نارنجک تفنگی بازو کا، ۱۲ فشنگ کلاشینکف و ۶ فشنگ اسلحه برنو و مقداری وسایل نظیف اسلحه.^(۵۷)

۳۴۶

محمدعلی رجایی رئیس‌جمهور، در یک نطق تلویزیونی، از اعضا و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در کشور خواست باتوجه به اقدام مسلحانه رهبران سازمان علیه نظام، آزادانه و بدون توجه به القائات سازمان راه خود را از رهبران فعلی آن جدا کنند و در برابر این موضوع هشیار باشند. وی با اشاره به عملکرد سازمان در اولین روزهای انقلاب، دیدگاه اعضای آن درباره جنگ ایران و عراق، ورود سازمان به فاز نظامی و اعلام قیام مسلحانه و ترور شخصیت‌ها و مردم عادی، نتیجه عملکرد سازمان را فرار رجوی و بنی‌صدر به فرانسه و پایان یافتن حیات سازمان دانست.^{(۵۸)*}

۳۴۷

با وجود گزارش‌های قبلی مبنی بر پهلوگرفتن ناوچه ربوده‌شده تبریزین در بندر طنجه مراکش، که با تکذیب مقامات این کشور مواجه شد، خبرگزاری فرانسه به نقل از سخنگوی گروه "نهضت آزادگان"، که مسئولیت ربودن ناوچه را بر عهده گرفته است، اعلام کرد: ناوچه اکنون در آب‌های بین‌المللی است و تا وقتی عملیات ادامه دارد، نمی‌توانیم در این باره توضیحات بیشتری بدهیم.^(۵۹)

خبرگزاری پارس نیز به نقل از خبرگزاری فرانسه گزارش داد: ارتشبد بهرام آریانا فرمانده سابق ارتش ایران، در بیانیه‌ای که امروز منتشر شد، اعلام کرد ناوچه تبریزین اولین مقرر دولت ملی ایران می‌باشد.^(۶۰)

* مشروح سخنان محمدعلی رجایی در ضمیمه گزارش آمده است.

۳۴۸

هرچند اخبار مربوط به ابوالحسن بنی‌صدر و مسعود رجوی امروز بازتاب کمی در رسانه‌های خارجی داشت، اما همین اخبار و تحلیل‌های محدود همچنان حاکی از تغییر نگرش اولیه محافل سیاسی و رسانه‌ای غربی درباره آنان است، طوری که به تدریج رجوی به جای بنی‌صدر در کانون توجه این محافل قرار گرفته و منابعی که تا چندی پیش، بنی‌صدر را نقطه ثقل تغییر قدرت سیاسی ایران و به سقوط کشاندن نظام جمهوری اسلامی ایران می‌انگاشتند، باتوجه به سیر حوادث جاری در ایران، رفته رفته از کاهش نفوذ بنی‌صدر سخن می‌گویند و به بزرگ‌نمایی قدرت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) می‌پردازند.

روزنامه *آبزور* در این باره نوشته است: بنی‌صدر مدعی است که ۹۰ درصد از ارتشیان از وی پشتیبانی می‌کنند، اما در ظاهر، این مسعود رجوی است که برگ برنده را در دست دارد نه آقای بنی‌صدر. این درحالی است که مسعود رجوی در ایران از یک تشکیلات سیاسی منظم و یک نیروی مسلح چریکی مستقل با ۷۰ تا ۱۰۰ هزار نفر چریک آزموده و حمایت ارتشیان برخوردار است.^(۶۱)

روزنامه آمریکایی *نیوزویک* نیز در مورد جایگاه بنی‌صدر نوشته است: «بنی‌صدر قربانی اوهم شخصی خود می‌باشد که فکر می‌کند از محبوبیت سرشاری برخوردار است و یک مقام رسمی وزارت خارجه آمریکا گفت هیچ شواهدی مبنی بر سقوط نزدیک رژیم کنونی در ایران دیده نمی‌شود و درواقع، از زمانی که یک انفجار تروریستی، ۷۴ نفر از اعضای حاکم حزب جمهوری اسلامی را در ماه ژوئن کشت، روحانیون به طور عجیبی در حزب و در افزایش قدرت خود موفق بودند.»^(۶۲)

هفته‌نامه *کونومیس* نیز آورده است: «روحانیون درواقع خشنود بودند که ۲ تن از باقدرت‌ترین دشمنان آنها ایران را ترک گفتند. بعد از فرار آقای بنی‌صدر و مسعود رجوی، نیروهای چریکی در ایران ضعیف شده است هرچند که مجاهدین آقای رجوی هنوز می‌توانند تیراندازی کنند.»^(۶۳)

۳۴۹

روابط عمومی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با صدور اطلاعیه‌ای از دعوت انور سادات رئیس‌جمهور مصر از بنی‌صدر خبر داد.

در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: «سادات با اعزام چند تن از مأمورین ویژه امنیتی خود به پاریس آمادگی رژیم مصر را جهت دادن پناهندگی سیاسی به بنی‌صدر

رئیس‌جمهور مخلوع و فراری اعلام کرده است. به گزارش منابع موثق در مصر، مأمورین امنیتی مصر در تماس با بنی‌صدر همچنین گفته‌اند که رژیم سادات آماده هرگونه همکاری با وی است.»^(۶۴)

۳۵۰

نشریه /کونومیسست (چاپ لندن) در مقاله‌ای با عنوان "دو ترور" با لحنی کینه‌توزانه مطالبی علیه جمهوری اسلامی ایران منتشر کرده است. در این مقاله که گروه‌های مخالف؛ به‌ویژه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) قدرتمند جلوه داده شده‌اند، دو نکته قابل‌تأمل است: ۱. مقاله از نظر اطلاعات ناقص است و دیدگاه محافل سیاسی - فرهنگی درباره انقلاب و ایران در این نشریه غیرواقعی است. ۲. این محافل از عملکرد گروه‌های ضدانقلاب به‌ویژه سازمان مجاهدین خلق خشنود هستند.

در بخش‌هایی از این مقاله آمده است:

جنگ دوم در سرزمین ایران که جدال خونینی بین روحانیت حاکم و دسته متشکل از مخالفان است، در عرض دو هفته گذشته با چنان سرعتی از نظر شدت و وسعت و حد خونریزی افزایش یافته است که درحال حاضر، تعداد قربانیان آن بر کشته‌های جنگ نخستین، که همانا جنگ ایران و عراق است، فزونی گرفته است.

حتی آماري که دولت ایران به دست می‌دهد و درحال حاضر تنها منبع (اطلاعاتی) در این کشور است، حکایت از آن دارد که به‌طور متوسط، روزانه حدود ۲۰ نفر در ایران کشته می‌شوند.

آماج حملات مجاهدین، افراد منتخب و دستچین شده هستند. هدف این سازمان نابودی حزب حاکم جمهوری اسلامی از طریق کشتار رهبران شناسایی شده و مقامات دولتی وابسته به این حزب است. این سازمان قبلاً دو تن حجت‌الاسلام و استاندار را به ضرب اسلحه از پای درآورده و احتمالاً مسئول قتل حسن آیت‌الله‌تورسین اصلی حزب جمهوری اسلامی، در هفته پیش بوده است. ضمناً بعید نیست بمبی که در ماه ژوئن منجر به مرگ چند تن از رهبران حزب مزبور گشت را این سازمان کار گذاشته باشد.

آیا می‌توان با این کشتارهای دستچین شده قدرت ملاها را درهم شکست؟ احتمالاً نه، هرچند که آنها کمک خواهند کرد تا تعداد انگشت‌شماری از مردانی که خصوصیات رهبری داشته و یا از تجربیات دولتی بهره‌مند هستند، از بین بروند. سرانجام، این کشتارها می‌تواند پریشانی و دستپاچگی حکومت و عدم کارایی دستگاه دولت که نتیجه آن افزایش نارضایتی عمومی خواهد بود را دامن زند. ضمناً این اعمال ممکن است ملاهای حاکم را به ستوه آورده

و روحیه طرفدارانشان را تضعیف نماید. سپاه اختصاصی ملاحا که عبارت‌اند از ۲۵ هزار محافظ قدرتمند انقلابی، در صورت فقدان رهبری در معرض آسیب‌پذیری قرار خواهند گرفت. پاسداران اگرچه شیفته و مجذوب (امام‌اند) اما به‌طرز ناامیدکننده‌ای از عدم تشکیلات و بی‌سازمانی رنج می‌برند. ضمناً مجاهدین به خرابکاری‌های وسیع صنعتی دست زده، جاده‌ها و راه‌آهن را که از اهمیت ویژه در کشوری به وسعت ایران برخوردار است خراب و قطع می‌کنند. مجاهدین از روش نابودساختن انبارهای غله سود می‌برند که درعین بی‌رحمانه‌بودن تأثیر بسزایی دارد، زیرا شورش‌های حاصل از گرسنگی و بالارفتن قیمت مواد غذایی جدی‌ترین خطری است که رژیم ملاحا را تهدید می‌کند.^(۶۵)

۳۵۱

باتوجه به وضعیت جنگی ایران و ضرورت تأمین اقلام مورد نیاز کشور به‌خصوص در امر واردات کالا، ستاد بسیج اقتصادی کشور طرحی را تصویب کرد که براساس آن با خرید ۶ کشتی باربری، ظرفیت حمل بار کشتیرانی ایران به بیش از دو برابر افزایش خواهد یافت.

دکتر محمدتقی بانکی معاون سازمان برنامه و بودجه، در مصاحبه با خبرگزاری پارس با اعلام این خبر گفت: ستاد بسیج اقتصادی که پس از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به‌منظور بسیج منابع اقتصادی در مقابله با تحریم اقتصادی و محدودیت‌های جنگی به وجود آمده است، پس از بررسی‌های لازم تصمیم گرفت باتوجه به ورود سالانه ۱۰ میلیون تن کالا به بنادر کشور، ظرفیت ۱/۷ میلیون تنی کشتیرانی جمهوری اسلامی را افزایش دهد.

با ورود این کشتی‌ها به بنادر کشور، ظرفیت کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران از ۱/۷ میلیون تن به ۳/۵ میلیون تن در سال خواهد رسید که طبق استاندارد بین‌المللی، هر کشور باید حمل‌ونقل نیمی از ظرفیت وارداتی از راه دریا را خود به عهده گیرد.

کشتی‌ها جمعاً به مبلغی نزدیک به ۱۱۰ میلیون دلار خریداری شده و ده درصد از قیمت آن نیز به‌عنوان ضمانت خریدار به بانک واریز شده تا در صورت انصراف جمهوری اسلامی ایران در اختیار فروشنده قرار گیرد.^(۶۶)

۳۵۲

حسن محمد طوالبه وزیر اطلاعات کشور عراق، از اعلام آمادگی عربستان سعودی برای تأمین بودجه ساخت یک رآکتور هسته‌ای در عراق خبر داد.

به گزارش هفته‌نامه پانا (چاپ ژاپن) این مقام عراقی که در رأس یک هیئت برای شرکت در

اجلاس ممنوعیت تولید سلاح‌های اتمی به ژاپن سفر کرده است، در مصاحبه با این نشریه درباره بازسازی تأسیسات اتمی عراق که در بمباران هواپیماهای نظامی اسرائیل منهدم شد،* گفت: عراق مصمم است با یاری کشورهای که تکنولوژی خود را در اختیار این کشور قرار دهند، تأسیسات هسته‌ای خود را بازسازی کند و در این زمینه، عربستان سعودی آمادگی خود را برای تأمین بودجه یک رآکتور هسته‌ای جدید اعلام کرده است که کشور عراق از این کمک برادرانه استقبال می‌کند.^(۶۷)

ضمیمه گزارش ۳۴۴: سوابق و اقدامات گروه فرقان

در کتاب خاطرات عزت‌شاهی از مبارزان سیاسی و زندانیان دوران رژیم شاه درباره گروه فرقان چنین آمده است: «گروه فرقان، حدود دو سال پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، تشکیل شد و در آغاز به‌عنوان گروه کفیی‌ها شهرت داشت. ...

سازمان اصلی فرقان روی دوش اکبر گودرزی بود. این گروه هم‌زمان با رشد فزاینده نسل جدید مذهبی و متأثر از جریان‌های روز توانست در شماری از مدارس و مساجد تهران، عده‌ای را جذب کند و از آن جمله جذب معلمانی در مدرسه جهان‌آرا و افرادی از مسجد رفعت. گودرزی تلاش کرد تا در مسجد قبا پایگاهی به دست آورد که با مخالفت شهید مفتح روبه‌رو شد. مسجد رفعت نزدیک خیابان دولت، یکی از پایگاه‌های اصلی فرقان بود. ...

این گروه که فعالیت خود را از سال ۱۳۵۵ با برگزاری جلسات تفسیر قرآن شروع کرد، در پایان سال ۵۶، به کار تدوین ایدئولوژی فرقان پایان داد. از آن پس گروه، افزون‌بر تلاش برای پیگیری کارهای ایدئولوژیک، به تحلیل‌های سیاسی، درک شرایط سیاسی جهان و طرح استراتژی جنگ مسلحانه علیه رژیم پرداخت و اولین نشریه‌اش را به نام فرقان در اسفند ۱۳۵۶، منتشر کرد.

... [پس از انقلاب]، نتیجه عملکرد این گروه ترور شخصیت‌هایی چون مطهری، قاضی طباطبایی، مفتح، هاشمی رفسنجانی، سپهبد محمدولی قرنی، حاج مهدی عراقی و پسرش (حسام) بود. عوامل این

* به گزارش خبرگزاری‌ها، چند هواپیمای جنگنده اف ۱۵ و اف ۱۶ اسرائیلی در تاریخ ۱۴/۳/۱۳۶۰، تأسیسات اتمی تموز عراق را بمباران کردند. دو روز پس از این واقعه، خبرگزاری واشنگتن اعلام کرد: هواپیماهای اسرائیلی بیش از ۶۰۰ مایل؛ یعنی یک‌سوم طول پرواز خود را بر فراز خاک عربستان پیمودند، ولی شبکه تلویزیونی بی‌بی‌سی گفت: هواپیماهای امریکایی آواکس که در عربستان فعالیت دارند، هواپیماهای اسرائیلی را شناسایی نکردند! از سوی دیگر، روزنامه کیهان نوشت: بنا به یک گزارش منتشرشده در لندن، برخی محافل سیاسی واشنگتن اعلام کردند که هواپیماهای اسرائیلی در حمله به این تأسیسات به‌شکل هواپیماهای اردنی رنگ‌آمیز شده بودند. (روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۳/۲۳، ص ۱۲)

یک روزنامه اسرائیلی هم نوشت: در این حمله، آتشبارهای ضدهوایی مستقر در این مرکز هیچ واکنشی از خود نشان نداند. (همان، ص ۱۶)

مدتی پس از این واقعه، برخی محافل سیاسی و رسانه‌ای اخباری منتشر کردند مبنی‌بر اینکه این حمله با اطلاع قبلی رژیم عراق انجام شده است و از قبل به سیستم پدافند ضدهوایی این کشور ابلاغ شده بود به‌دلیل اجرای مانور مشترک نیروی هوایی عراق و اردن از شلیک آتش به‌سوی هر شیء هوایی به‌جد خودداری کنند.

گروه در پاییز سال ۱۳۵۸، دستگیر شدند و تعدادی از آنان از جمله اکبر گودرزی طی مصاحبه‌های تلویزیونی به تبیین ایدئولوژی و دیدگاه‌های گروه فرقان پرداختند. این افراد محاکمه شده و اعضای اصلی آن به اعدام محکوم شدند.^(۶۸)

ضمیمه گزارش ۳۴۶: مشروح سخنان محمدعلی رجایی درباره سازمان مجاهدین خلق (منافقین)

محمدعلی رجایی در بخش‌هایی از نطق تلویزیونی خود که حدود یک ساعت طول کشید و متن آن در شماره امروز روزنامه کیهان چاپ شد، درباره عملکرد سازمان مجاهدین خلق در اوایل انقلاب گفت: «اولین کاری که سازمان مجاهدین کرد یک پوستر چاپ کرد که یک طرفش آرم سازمان مجاهدین بود و یک طرفش عکس امام بود. از هر فرصتی استفاده می‌کرد که دست‌کم سه چیز را برای خودش آماده بکند؛ یکی از آنها اسلحه بود. به محض اینکه مردم ما در انقلاب پیروز شدند، اینها به انواع وسایل متوسل می‌شدند برای جمع‌آوری اسلحه. خاطرم است که در مدرسه رفاه که اسلحه‌ها در آنجا می‌آمد تحویل می‌شد، چند نفر بودند که خودم دیدم چهارتا چهارتا کلاشینکف می‌گرفتند و می‌بردند و دوباره برمی‌گشتند و در دانشگاه، یکی از دانشکده‌ها را (دانشکده علوم) پایگاه جمع‌آوری اسلحه کردند. مسلمان‌ها که اسلحه می‌بردند آنها اسلحه‌ها را می‌گرفتند و بعداً کامیون کامیون بردند برای روزی که در نظر داشتند. چیزی که برای همه ما تعجب‌آور می‌باشد [این است که] اینها شروع کردند به شناسایی شخصیت‌هایی که ممکن است در آینده این انقلاب نقش داشته باشند. اخیراً یکی از خانه‌های تیمی که به‌دست شما مردم لو رفته و تصرف شده، ما در آنجا اسنادی را دیدیم که حتی کسانی را که در مدرسه رفاه مشغول خدمت بودند، شناسایی کردند که برای هرکدام یک کارت درست کردند. پس، از آن موقع اینها به فکر بودند که هرچه زودتر یک نبردی را با نیروهای مؤمن واقعی شروع کنند. ...»

رئیس‌جمهور همچنین درمورد سوءاستفاده سازمان از جنگ افزود: «تعدادی از افراد سازمان به جنوب رفتند و همه از عمل اینها تعجب کردند که به جنوب برای جنگ رفتند. چند روزی بیشتر نکشید که معلوم شد که رفته‌اند هم تبلیغات گروهی بکنند، یک تیر در کنند، ۱۰ تا اعلامیه بدهند و هم اینکه چون در محیط جنگ نیز اوضاع دقیق و منظم نیست، هرچه می‌توانند اسلحه و مهمات جمع‌آوری بکنند ... خاطرم هست که اینها با هیاهوی بسیار آمدند و گفتند که ما می‌خواهیم بجنگیم اینها نمی‌گذارند ما بجنگیم. مدتی از این سفره نان خوردند که رنگ و روی سفره رفت. برگشتند و موضع دیگری گرفتند [و] گفتند اصلاً جنگ بیخود است. گفتند اصلاً بیخود شما می‌جنگید و مردم را به کشتن می‌دهید. خوب مفهوم مخالفش معلوم است نچنگید یعنی چه؟ ...»

اگر هواداران و اعضای سازمان مجاهدین غیر از کادر مرکزی فقط یک روز بیایند و از خودشان پرسند، اگر امروز مجاهدین اولیه امثال حنیف‌نژاده‌های اول بیایند و ببینند که سازمان مجاهدین خلق ایران آمده فرانسه را به‌عنوان یک پایگاهی علیه جمهوری اسلامی برای جنگ انتخاب کرده، آیا واقعاً خجالت ندارد؟ آیا واقعاً این غیر از تمام عواقبی که دارد، پایمال کردن خون محمد [حنیف‌نژاد] نیست؟ آیا نه این است اگر آن روز سال ۵۰ [۱۳] شما افرادی را در آمریکا و در فرانسه داشتید و برعلیه شاه می‌جنگیدند، امروز آن توجیه نیست. امروز فرانسه و آمریکا و آلمان مشتاق‌اند که این انقلاب شکست بخورد، کاری هم با رجایی و بهشتی و خامنه‌ای ندارند. آنها با انقلاب کار دارند و تو [رجوی] را آنجا راه دادند که هیچ، حتی تو را پشتیبانی هم می‌کنند. امکانات فراوان هم برایت فراهم می‌کنند. واقعاً یک عضو مخلص سازمان مجاهدین خلق از خودش نمی‌پرسد که این حرکت چگونه تعیین می‌شود؟ چگونه است که مسعود رجوی، واقعاً چگونه قبول می‌شود که نخست‌وزیر بنی‌صدر شده؟ این را کدام هوادار یا عضو سازمان مجاهدین خلق

می‌تواند به خودش تحمیل کند؟ آیا شما می‌توانید در تاریخ جواب این حرکت را بدهید؟ شما می‌توانید بگویید کشتن خامنه‌ای، برای شما لازم‌تر از کشتن یک امریکایی یا یک ساواکی یا یک اسرائیلی بوده؟ حقیقت این است که آن خلق قهرمانی که شما بالای اعلامیه‌هایتان می‌نویسید چیزی جز سازمان مجاهدین نیست و ما خوب می‌دانیم. اعضای کادر مرکزی شما خوب می‌دانند که اصل سازمان است و نه خلق قهرمان. خلق قهرمان از نظر سازمان مفهوم خارجی ندارد. من ضمن نهایت تشکر از هم‌میهن‌انم که نشان دادند که با مسئولان که خودشان انتخاب کردند، همدل و همراه و همگام هستند و صمیمانه نمونه‌هایی را در معرفی ضدانقلاب از خودشان نشان می‌دهند [باید بگویم] که واقعاً تنها شهادت‌ها، تنها حرکت عظیم جنگ نیست که باید در تاریخ ثبت شود، بلکه یک چنین جامعه‌ای با این انسجام و هماهنگی مطلبی است که تاریخ با افتخار آن را خواهد نوشت.»

محمدعلی رجایی درمورد همکاری خلبان مخصوص شاه با سازمان مجاهدین خلق و فراری دادن رجوی و بنی‌صدر به پاریس نیز گفت: «اگر یک روزی ما در زندان خبر می‌دادیم صد سال دیگر ممکن است معزی [خلبان مخصوص شاه] بیاید عضو سازمان مجاهدین خلق بشود، ما را از بین می‌برند. چرا این سه نفر به پاریس رفتند؟ اگر به عدن [در یمن] می‌رفتند، می‌گفتند آنجا یک کشور انقلابی است. اگر به شوروی می‌رفتند می‌گفتند شما از اول هم می‌دانستید که می‌خواهیم روس‌ها را بر اینجا مسلط بکنیم، خوب حالا همان حرکت را کردیم. چه دلیلی دارد به پاریس رفتند! ما کسانی که خواستار این انقلاب هستیم، کسانی که جانمان کمترین ارزش در برابر این انقلاب دارد، می‌دانیم که برای این سازمان سرنگونی رژیم جمهوری اسلامی ایران امکان ندارد. ...»^(۶۹)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۰/۵/۲۴

۱. اکبر هاشمی رفسنجانی، عبور از بحران (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۰)، به اهتمام یاسر هاشمی، تهران: نشر معارف انقلاب، چاپ نهم ۱۳۸۶، ص ۲۰۰.
۲. سند شماره ۳۱۹۴۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی دهلران به فرماندهی ایلام، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی؛ و - سند شماره ۵۴۷۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه کرمانشاه به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۷، سند تک‌برگی.
۳. سند شماره ۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۳۶۰/۸/۲۹، ص ۲۳.
۴. سند شماره ۱۶۸۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران غرب (اطلاعات عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران (اطلاعات عملیات)، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۳.
۵. سند شماره ۱۶۹۰۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند تک‌برگی.
۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۸، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۴.
۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۳.
۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۲، ص ۱۵.
۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱۵.
۱۰. خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۱، ۱۳۶۰/۵/۲۷، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۷؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۴.
۱۱. سند شماره ۵۴۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند تک‌برگی؛ و - سند شماره ۵۷۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه کرمانشاه به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۱.
۱۲. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۱۳.
۱۳. سند شماره ۱۶۸۸۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران غرب کشور (اطلاعات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران (اطلاعات)، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند

پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۳۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.

۲۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۸، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۲۶، ۱۳۶۰/۵/۲۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۱.

۲۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲.

۲۵. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۳۱، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۶؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۹.

۲۶. خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۱، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۲۳، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۷؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۵، صص ۳۰ و ۳۱، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.

۲۷. سند شماره ۵۴۷۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲۸. خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۹، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۶.

۲۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۱۵.

۳۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۰، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.

۳۱. همان.

۳۲. همان، ص ۱۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.

۳۳. همان.

۳۴. همان، ص ۶، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.

۳۵. خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۵۰، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۷، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۶؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲.

۳۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۱۱؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۷، ۱۳۶۰/۵/۲۵.

۳۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱۴.

۳۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۲؛ و - سند شماره ۵۴۷۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه بابل به فرمانده سپاه مرکز و منطقه، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند تک‌برگی.

۳۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۲؛ و - خبرگزاری پارس،

تک‌برگی؛ و - سند شماره ۵۷۶۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه کرمانشاه به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی؛ و - سند شماره ۱۶۸۹۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران غرب (اطلاعات عملیات) به ستاد مرکزی سپاه پاسداران (اطلاعات عملیات)، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۴.

۱۴. سند شماره ۱۶۸۸۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۵. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۳؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲.

۱۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۶، ۱۳۶۰/۵/۲۵؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲؛ و - سند شماره ۳۳۹۵۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری کردستان به استاندار کردستان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی.

۱۷. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۱، ۱۳۶۰/۵/۲۸، ص ۷، ضمیمه، رادیو صدای کردستان ایران، ۱۳۶۰/۵/۲۷.

۱۸. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، صص ۲ و ۳۱، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۳۱، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵؛ و - سند شماره ۵۷۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه مهاباد به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۴، سند تک‌برگی.

۱۹. سند شماره ۵۱۸۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه پاسداران به مرکز فرماندهی، ۱۳۶۰/۶/۵، سند تک‌برگی.

۲۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۳۰، سمنج - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.

۲۱. همان.

۲۲. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۵؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۴؛ و - سند شماره ۱۶۸۹۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سمنج به اطلاعات ستاد غرب، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی؛ و - سند شماره ۵۴۷۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۶۰/۵/۲۶، سند تک‌برگی؛ و - خبرگزاری

- ۱۳۶۰/۵/۲۵. نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۲۴، بابل - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۴۰. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۵.
۴۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱۴.
۴۲. سند شماره ۵۷۶۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه منطقه ۳ به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۶۰/۵/۲۵، سند تک‌برگی.
۴۳. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱۴.
۴۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۰.
۴۵. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۵.
۴۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲.
۴۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۴.
۴۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲.
۴۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۲.
۵۰. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۱۴.
۵۱. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱۵.
۵۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱۶؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱۵.
۵۳. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲.
۵۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱۵؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱۶.
۵۵. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۲؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۷.
۵۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۲۰؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۶، ص ۱۴.
۵۷. مرکز خبری روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، نشریه خبرنامه، شماره ۲۰۸، ۱۳۶۰/۵/۲۷، ص ۳؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۴۹، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۲۷، رشت - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۵.
۵۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۱۴.
۵۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۱۱.
۶۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۸، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۵، به نقل از خبرگزاری فرانسه، ۱۳۶۰/۵/۲۴.
۶۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۸، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۵ (ضمیمه)، ۱۳۶۰/۵/۲۴.
۶۲. همان، ص ۴ ضمیمه، ۱۳۶۰/۵/۲۴.
۶۳. همان.
۶۴. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۱۶؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه خبرها و گزارش‌ها (ایران در ۲۴ ساعت گذشته)، شماره ۱۴۸، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱۰، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۶۰/۵/۲۴.
۶۵. اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۸۰، ۱۳۶۰/۶/۱۷، صص ۷ - ۵، اکونومیست (انگلستان).
۶۶. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۴، ص ۱.
۶۷. اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه بررسی مطبوعات جهان، شماره ۸۵، ۱۳۶۰/۶/۲۹، صص ۴۸ و ۵۰، نشریه هفتگی پانا (ژاپن).
۶۸. محسن کاظمی، خاطرات عزت‌شاهی، تهران: انتشارات سوره مهر، چاپ پنجم ۱۳۸۵، ص ۵۳۰.
۶۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۰/۵/۲۵، ص ۱۴.